

rava, zrači ljudskim i kršćanskim povjerenjem, iskrenošću, jednostavnošću, dobrotom plemenita srca. Sve doživljava sub specie aeternitatis, u religioznoj intimnosti Boga i čovjeka. Osjeća s malim svijetom, sa zapuštenim čovjekom; vidi nered, nemire i nepravde ... Ali zna da nas vjera može i mora učiniti boljima, da je Bog jedina garancija pravičnosti i pomirenja. Stoga tako intimno dovodi Boga među ljude: u sirotinjski dom, u »krčmu«, taj »nasukani brod«, u konkretnost stvari i života, u mučnu svakodnevnicu malog čovjeka. U svojoj prostodušnosti on tu familijarno razgovara s Isusom, nudi mu svoj stolac, svoj šešir, svoj krevet ...

Nije slučajno 1938. u svojem »Jammesovu odlasku« naš pjesnik pjevao svojemu prijatelju, francuskom pjesniku: »Odjahao si svom dragom Bogu«. Ima naime nešto zajedničko u ovih dvaju pjesnika kršćanske inspiracije. Francis Jammes je našao Boga u prirodi, u jednostavnosti, u iskrenom dodiru čovjeka s čovjekom, u selu i seoskom životu ... Šop je osjetio njegovu jednostavnost, vidio je njegovu sigurnost, doživio toplinu duhovnih inspiracija. Crpeći nadahnuće iz istih izvora kao i Jammes, naš je pjesnik pošao svojim putem: djetinji iskreno a lirski duboko doživljavao je jedinstvo svijeta u jedinstvu čovjeka s Bogom. Stoga on tako u svojim pjesmama jednostavno, naravno, moli i pjeva; obični, svakodnevni život pretvara u doživljaj i toplu poeziju ...

HRVATSKI ORFEJ

Josipu Andreisu in memoriam

Živan Bezić

U nizu hrvatskih velikana, koji su nas napustili na razmeđu osamdeset-prve i osamdesetdruge godine, nalazi se i naš istaknuti muzikolog i vodeći povjesničar glazbe prof. Josip Andreis. Umro je 16. siječnja ove g. u Zagrebu, a četiri dana poslije sahranjen je na Mirogoju u pratnji predstavnika hrvatskog glazbenog života.

Bio je to učenjak golema znanja, nenadmašivi stručnjak na svom području i neumorni radnik. Naporan rad i preosjetljivo srce ponijeli su ga rano u grob. Marljivo je radio od studentskih dana sve do same smrti. Napisao je prvu (na hrvatskom jeziku¹) temeljitu *Povijest glazbe* (ili *Historiju muzike*, u više izdanja i svezaka), a zatim i *Razvoj muzičke umjetnosti u Hrvatskoj*. Andreis je prvi predstavio svijetu hrvatsku glazbu u knjizi na engleskom jeziku (*Music in Croatia*, 1974). Stručno je obradio neke od hrvatskih kompozitora (Lukačić, Livadić, Lisinski, Gotovac, Parać, Cipra). Pokazao se izvrsnim muzikologom u djelima *Uvod u glazbenu estetiku* i *Vječni Orfej*. Uređivao je nekoliko glazbenih revija, a osobita mu je zasluga što je bio glavni urednik *Muzičke enciklopedije*. Stvarao je kao stručnjak, pedagog, pisac, prevodilac i kompozitor (bio je neko vrijeme i predsjednik Društva kompozitora Hrvatske).

¹ Prije Andreisa su samo nešto pokušali u tom pravcu kanonik Hadrović i profesor Širola.

Andreis je dušom i tijelom vezan za naš Split. U njemu se rodio (19. III. 1909), odgojio i školovao. Romanistiku je studirao u Zagrebu i Rimu, a poslije i muziku na zagrebačkom Konzervatoriju. Predavao je najprije kao gimnazijski profesor u Šibeniku, Herceg Novom i Splitu, a od 1945. je profesor povijesti glazbe na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Osnivač je Historijskog odjela i Muzikološkog instituta na toj Akademiji. Redoviti je član Jugoslavenske Akademije u Zagrebu i nosilac više glazbenih i republičkih nagrada. Bez njegovog udjela ne može zamisliti poslijeratna hrvatska muzikologija.

Ne više nego učenjak Josip Andreis je bio u prvom redu čovjek, dobar, plemenit, savjestan, radišan i skroman. Njegovi studenti i kolege ne mogu zaboraviti »Pinove« prijateljske pojave, spremnosti na pomoć i nesebičnog humanizma. Svoj humanitet je temeljio na iskrenoj vjeri, kršćanskom shvaćanju svijeta i odanosti svojoj Crkvi. Svoje pisanje je počeo u *Luči* i nastavio u *Sv. Ceciliji*. Pred rat je predavao u splitskoj sjemenišnoj gimnaziji, pratio je rad naše *Crkve u svijetu* i veselio se uspjesima Crkve uopće. I Crkva i Narod duguju mu veliku zahvalnost.

U svom životu se je Andreis nadahnjivao Orfejom, legendarnim pjesnikom, sviračem i znalцем orfejskih misterija, sinom muze Kaliope i vjernim suprugom nimfe Euridike. Preuzevši njegovu liru u svoje ruke, Andreis je postao suvremeni hrvatski Orfej. Prijatelj muza, on će i u smrti krotiti hadske kerbere i, otkrivši nam mnoge glazbene misterije, ostat će zauvijek naš »Vječni Orfej«.

NEMA SVITANJA

Janko N. Ivanović

zemlja sam
kojoj vatra
i voda
ne mogu ništa
nauditi
guste magle
kušaju izdati
požar u srcu
nove nepogode
znak na sedmom nebu
usidrio se u očima
da raslinje bola natkrije
u duši što mi
ranjenu pticu budi
nema svitanja
za onog tko je proklet
i vezan za gorku
istinu kidanja

Iz neobjavljene zbirke VRIJEME PREVIRANJA